ſi pōt de laborib; aliȷ̈s intelligi
ut ſi q̄s nō intencōe oſ̄pandi
alias ut forte deābulādo trāſir;
ī die feſto p vineā ſuā aut agrū
ꝗ trāſeūdo purget modicū qđ
p incuriā manſeāt purgādū· ꝗ
reparet modicū de ſepe q̄ in ali
qua parte rupta aut inclinata
fuit· aut iuxta vites erigat vnū
palum vel duos incliatos. aut
aliud pūum faciat qđ ſic trāſe
undo occurrat faciendum· hec
1 wilh· ¶ Tercio quereret quis
vtrū xpianus toto die feſtiuo
obligatus ſit habere aīm recol
lectū ꝗ ſe exercere in ſup nōtis
nouē exerciciȷ̈s· Re· ꝙ licet illud
eſſ; bonū nō tn̄ ē hō ad hoc ob
ligatus virtute illius precepti.
pmo in multis caſib; pōt ſe oc
cupare exercitio operū exterio
rū cū a talibus diſtrahenciū ut
cū ncc̄itas vrg;· aut pietas ſua
ſuadet· pmo dicunt aliq̄ docto
res ut cācellari⁹ modern⁹. ꝙ in
die feſto pōt hō aſſumere ſibi
aliquā recreacōe; ſpatiū vel ſo
laciū dūmō hoc ſit ſibi hōeſtū
ꝗ talit̄ fiat ut non cōmittantur
illa pccā p que offenditur deus.
ꝗ potiſſime mōrlia ut ſūt ebrie
tates· piuria· rixe· deſideria car
nalia. verba· opera aut carmia
luxurie ꝗ cetēa ſimilia que in di
ebus feſtis ſūt duplicia peccata
Idem de choreis· ille vero auto
ritates ſāctoꝛum que ſonāt ꝙ
in diebus feſtis nihil niſi oracō
ni aut deo aut huiuſmōi vacan
dum ſit ut dicit alexan· de hal·
in ſuo· iiȷ· intelligēde ſunt ꝙ ni
hil contrīum vacationi ꝺ̄morū
ꝗ quod huiuſmōi vacacōe; im
pediat agēdū ē ut ſūt opa ſerui
lia ꝓhibita vbi non ncc̄itas vr
get nec ſuad; vtilitas. vn̄ thō.
di· m· iiȷ· di· xxii· ꝙ lic; non te
neatur hō toto die feſto orāe ꝗ
oib; hoīs tenetur tn̄ ſe toto die
oſeruare ydoneū ad orandū· Et
addit ibidē ꝙ act⁹ mrīmonia
lis lic; careat culpa tn̄ q2 racōe;
dep̄mit ꝓpt̄ carnalē delcācōe; ꝗ
hoīe; ad ſpūālia tēdere non ſi
nit· ideo in dieb; feſtis ꝗ aliȷ̈s ī
q̄b⁹ ē p̄cipue ſpūalibus vacā
dum non lic; petere ꝯiugale de
bitū· Exēplū vide paulo ſupra
greḡ· dyalogoꝝ p̄nti p̄cepto
·c·i·f·

Capitulū Tercium

Tercio ad hoc manda
tū memēto ut diē ſab
bati ſanctifices reduci
tur reuerencia et ſanctificacio
ſeptem ſacramētorum noui te
ſtamenti. Sic enim ſanctifican
tur tempus ꝗ locus· ita ſancti
ficari debent ſeptem ſacramen
ta de quibus in ſequentibus di
cetur latius q̄ꝙtum ad ea q̄ ſunt
neceſſaria ¶ Vbi p̄mo nōnđ a
ꝙ ſcđ; hugo· de ſācto victore

a m g̃rm di·i·iiij. Sacramēta
ſūt inſtituta ꝑpter vulneră pec
catoꝝ ſanāda Eſt enim eccīa
velut apotheca vel dom⁹ pru
dētiſſimi medici ꝯtra oēs infir
mitates antidota ſufficiētia cō
nēs· vbi infirm⁹ eſt peccōꝝ. me
dicus eſt xp̄s· miniſter medi
ci eſt ſacerdos· antidotū ē vir
tus ſacramētoꝝ· ſed vaſa anti
doti ſūt ſēſibiles forme. vij · ſa
b cramētoꝝ ¶ Secūdo nōndū
q̄ tm̄ ſeptem ſūt ſacmēta no
ue legis· qꝛ ſcđ; thō· ſeptē ſūt
vulnera quib⁹ ꝗuit hic infir
mamur· tria ſunt pccā. q̄tuoꝛ
ſunt penoſe occaſiōes peccōꝝ
a ſeq̄le Primū malū eſt pctm̄
originale ꝯtra qđ ē baptiſm⁹
Secūdū eſt veniale peccatū.
ꝯtra qđ ē approp̄ate inſtitutū
oleū extreme vnctiōis Tertiū
eſt mortale pccm̄ ꝯtra qđ ē pe
nitētia Quartū eſt infirmitas
ad bonū contra qđ eſt ꝯfir̄tio
Quintum eſt ignorantia verorū
cōtra quod eſt ordo· qꝛ ordia
tus debet eſſe doctus ut poſſit
docere Sextū ē concupiſcētia
effrenis· cōtra qđ eſt mr̄imoi
um· Septimū eſt affectio ad
terrena ⁊ caduca cū tēpore vl
tpore inordinato cōn̄ quod
ē eucariſtia. vbi viſibiliter deū
videdo ad inuiſibilia rapi ⁊ ac
c cēdi mutamur ¶ Tercio nōn
dum q̄ ſeptē ſacramēta eoꝝ

efficatiā ⁊ virtutē habēt a di
uīs diuīſimode. Prio a dō pn̄
cipaliter qꝛ de⁹ ſolus gr̄tiam
creat ⁊ pccm̄ dimittit Secūdo
a paſſiōe xp̄i tanq̄ a cauſa me
ritoria nā xp̄s in p̄mo inſtan
ti ſue ꝯcepcōnis ſe pr̄i obtulit
p redēpcōe generis humani q̄
oblacō ꝯſūmata fuit i cruce· q̄
oblacō qꝛ ex ſūma caritate p
ceſſit ⁊ a ſūmo nobiliſſimo fi
lio dei. ido acceptiſſima patri
fuit Et ad illud loquitur btūs
aug⁹· xxij· de ci. dei· circa pn̄ci
piū vbi dic· de xp̄i latere fluxiſ
ſe ſeptem ſacramēta huius autē
paſſionis meritū hodie ē in ac
cepcōe pr̄is ⁊ cōmūicatur vo
lēti ſacramētū aliquod recipe
re· lex enī dīnitatis eſt ſcđ; an
ſel. Cur de⁹ hō q̄ p nullo peccō
cū ſit infinitū malū de⁹ placari
vult niſi ſibi offeratur mai⁹ bo
nūm q̄ pccm̄ malū ē· ⁊ hoc ſit
qn̄ pr̄i xp̄s paſſ⁹ offert. illud
vidꝫ velle apl̄us rō· v· vbi ha
būdauit delictū ſuphabūda
uit ⁊ gr̄a. vñ ec. i paſſiōe xp̄i
oīa ſacramēta p̄ſentata fuerūt
Baptiſm⁹ in aqua lateris Eu
cariſtia in ſāguine lateris Cōfir
macō in aggreſſu terribiliſſiē
mortis Penitētia in lacrimis xp̄i Or
do qꝛ fuit hoſtia ⁊ ſacerdos Ma
trimoniū in generacōe filioꝝ
eccīe p apercōeꝫ lateris Vnctō
extrema in effuſiōe ſāguinis

multiplicis ¶ Tercō habēt effica
tiā a fide ecc̄ie ſine cui⁹ fide colla
ta non valerēt. Quarto a carita
te ſuſcipientis quedā habēt ma
iorē efficatiā ⁊ hoc vltimū ſcđ;
ꝗ mai⁹ eſt ſcđm hoc etiā plus
haurit de medicīa vaſoꝝ grē.
iuuat aūt miro mō recepcō ſac
mētoꝝ hōies q2 ut cōmuniter di
cūt doctores vim habēt ex ope
opato id ē ex v̄tute ipōꝝ ſigno
rū ex pacto xp̄i ⁊ fide ecc̄ie. Et i
ſacmentis datur grā ⁊ nō exi
gitur ꝗ hō ſe ſp diſponat ſ; exi
gitur ꝗ hō gracie ſe non oppo
b nat. ¶ Quo ad ſacramenta in
ſpāli primo de baptiſmo ſunt
tria ſciēda. Prio quē fructū de⁹
p hoc ſacmentum nobis dede
rit. Secūdo q̄ fieri debēt a ofere
tib; hoc ſacramētū. Tercō qui
teneatur ſcīē talia. de primo po
nūtur qnq; fruct⁹. Prim⁹ ē re
miſſio pcc̄i origīalis q2 ſicut oēs
in adam moriūtur ita ōnes in
xp̄o viuificantur ſc; per baptiſ
mū .i. corī. xv. Secūdo dātur
oēs virtutes vic; caritas. ſpes.
fides. iuſtitia. tpācia. prudētia.
fortitu. ut determinatū ē i cle. de
ſūma trin. ⁊ fide catholica. Ter
cō caracter ſpālis imp̄mitur aī
me q̄ cedit in gloriā ꝑpetuā be
ati. ⁊ in ɔfuſiōe; etnam dānati.
de quo caractē determinatur ab i
nocencō extr̄. de bap. ⁊ eius ef
fectu. c. maiores. Qrto ōnis pe

na pccōꝝ relaxatur q2 p baptiſ
mū hō cōſepelitur xp̄o paſſo ⁊
regeneratur ſcđm apoſtolū Cōſe
pulti ei ſumus xp̄o p baptiſmū
in mortē. Qnto ianua celi bapti
ſato aperitur in cuius ſignū ce
li apti ſunt ſup xp̄m baptiſatū
luc. iij. Que aūt fiei debeāt a ſe
cularib; qñ baptiſaē eos opt;
Sciendō ꝗ tāto cauci⁹ ſ; debēt
procedere qn̄to maior vic; inſi
niti boni ꝑpetuo fruēdi defectus
pōt omitti p vnū verbū additū
vel ſubtractū. Prio ibi videant
ut mateia ſit apta vic; ut ſit aq̄
elemētaīs puā ⁊ naturalis. Ex q̊
pt; ꝗ apta materia ſunt aqua
pluuialis. maris. flumis. ſtag
ni. putei. vel fontis ⁊ aq̄ reſolu
ta ex rore. pruina. niue. grandi
ne glacie. Et fieri non pōt in ali
q° alio liquoē. ut vino. ceruiſia
vrina. medone. oleo. lacte. bro
dio exp̄ſſo de piſcib; vel carnib;.
roſacea ſublimata ſeu alchimi
ca. ſudoē. ſaliua. nec de burzeta
extracta de ſba piſoꝝ. nec i ni
ue glacie grādine ⁊ pruina niſi
ſint reſoluta. dubiū aūt eſt an
baptiſetur q̄s in lixiuio. tipſa
na extracta de ſubſtācia ordei.
balneo ſulphureo. ⁊ lutoſa aq̄.
¶ Secundo videatur ut for c
ma ſit debita quo ad ea q̄ ſūt
de neceſſitate ſacramēti ⁊ eciā
de neceſſitate vitādi peccatum
Foꝛ aūt baptiſmi quam tenet

romana ecc̄ia ē iſta Ego bap
tiſo te in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpi
ritusſancti. Et habetur extra
de baptiſmo ⁊ ei⁹ effectu: Si
q̄s Et p̄termittit̄ ꝓpriū nomē
vicȝ ioħ. vel kateria de ritu ro
mane ecc̄ie Sȝ p̄cedētia ōmia
nō ſūt de nc̄c̄itate ſacramenti.
animē vero nō ē de nc̄c̄itate bap
tiſmi nec de eſſentia ſacramēti.
nec de nc̄c̄itate p̄cepti niſi vbi
ɔſuetudo particulaīs hoc habet.
qꝛ vl'is ɔſuetudo hoc nō habȝ.
nec ē de for̄ xp̄i. licȝ li. ego ſit
de nc̄c̄itate nō ſacramēti. ſȝ p̄
cepti ecc̄ie vl'is. in li baptiſo ei
p̄ma pſona intelligitur. ⁊ eſt
ſemp regula iuris q꜄ mutacio
quocūq̄ȝ modo fiat i for̄ ecc̄ia
ſtica ſacramētoꝝ obligat ad
pccm̄ niſi ex impotentia vel ex
nc̄c̄itate fiat Et ɔſuetudo ecc̄ie
ligat ut ſtatutum Sicut ⁊ cō
ſuetudo ꝑpl'i ligat ut lex Quis
aūt ſcire teneatur hāc formā
dicit pe. pa. i. iiij. di. v. Formā
baptiſmi forte nō oēs ſcire te
netur niſi quibus incūbit ex
offitio ut curātus vel obſtetrix
cui ſepe incūbit Et nō ſolū poſ
ſunt ſeculares in caſu nc̄c̄itatis
baptiſare ſȝ debēt q꜄ ſi non oc
currēs morti corpis cū poſſes.
eſſes re⁹ mortis. ſic multo ma
gis ſi non ſuccurras morti aīe.
vnde ſi hoīes appetunt diuici
as corporales ut dent elemoſi

nas. cur nō appeterēt plus di
uitias ſpūales vicȝ ſciā ȝ ut dēt
ſpūi elemoſinas que maiores
ſūt. Aduertendum tn̄ q꜄ ſi non
ſit periculū de tardacōe bapti
ſādi debȝ quis expectare ꝓꝓ
neū miniſtꝝ q꜄ ſolus ſacerdos
hȝ ex offitio baptiſare nec al
teri licȝ n̄ i nc̄c̄itate. tn̄ q̄n̄cūq̄ȝ
ſua ɔſciētia dictabit ei q꜄ puer
eſt in periculo moriēdi anteq̄꜄
veniat potēs ⁊ volēs ⁊ debēs
baptiſare. ipē non ſolū pōt. ſȝ
eciā debet eū baptiſare ſi ſciat
formam baptiſmi ⁊ ſimplices
debēt querere a ſratis an bene
baptiſauerit vel an debitā for
mā ſciant. i pi̅culo eciā ſi ſolū
man⁹ vel aliud mēbrū naſcit̄
baptiſādum eſt ſcd̄m thō. ⁊
plures alios. ⁊ ſcd̄m ſco. i cimi
terio ſepeliēdū hec ille ¶ Ter f
cio baptiſās debet attendere
ut ſimul ſit ablucio in aqua ⁊
forme ꝓlacō. vnde dic̄. aug⁹.
ſuper Ioħ. omel. viij. Accedat
verbū ad elemētum ⁊ ſit ſac̄
mētum nō aūt accedit rite ſal
tē niſi fiat ſimultas talis qd̄
declarat ſco. dicēs Noluit xp̄s
nos obligare ad tā ſubtilem
ſimultatē quā vix hō poſſȝ pci
pere vel ſeruare. ſiue eni ſacer
dos pri⁹ immergat vna imer
ſione vbi moris eſt ter merge
re. ⁊ poſtea incipiat verba cū
ſecūda immerſione. ſiue pri⁹

icipiat verba ⁊ dicat· ego bap
tizo te immergat aut aſpgat in
caſu cū verƀ ſequētib; ſufficiēs
eſt ſimultas dūmodo tñ prola
cō nō finiatur ante incepcōem
ablucōis· nec ablucō añ incep
cōem prolacōis· Quarto quiſ
qȝ baptiſatus in ſe ⁊ in ſuis cōti
nue meditari debet quid ꝓmi
ſerīt patrīni ꝓ eo ac ſi met bap
tiſatus promiſiſſ; vic; reſiḡre
dyabolo ⁊ pōpis eius· Et licet
illud non ſit ꝓprie votū qꝛ ē de
neceſſarijs· Certū tñ eſt bapti
ſatū grauiꝰ peccaē qȝ non bap
g tiſatum ceteris paribꝫ· ¶ Quī
to videndum eſt ut leuās nō ſit
mōchus· Item ut nō ſit cōſan
guineꝰ vel affinis· ut dicetur de
confirīacione· itē ut ſit vnus niſi
cōſuetudo obſtet· Ex pmiſſis ō
nibꝰ ptȝ qꝛ baptiſmꝰ conſtituit
xpianū ut familie xpi aſſcriba
tur ut dei filiꝰ adoptiuꝰ ſit· ſȝ ꝑ
cōfirīacionē militibȝ xpi aſſcribi
tur·:·

Capitulū iiij· precepti iij·:·

Secūdum ſacramētum ē
cōfirīcōis· cuius fructꝰ
ſūt tres pncipales· Pri
mꝰ qꝛ caracter ſpālis aīe ibi im
a pmitur· ¶ Racō eſt qꝛ cōfirīacio
ē ſacmētum quo hō deputatur
ad aliqđ ſacrū puta ad cōfeſſio
nē fidei cū cōſtātē eiꝰ defenſiōem.

vnā in frōte recipitur hoc ſac
mentū p impſſiōeȝ ſigni cruciſ
epō dicēte· cōſigno te ſigno cru
cis ne erubeſcas xpm crucifixū
cōfiteri verbo ⁊ ope· vnde thōs
dic· qꝛ xpianoꝝ duplex ē pug
ſpūalis· vna q̄ qs pugnat cōtͣ
impedientes ſalutem ſuiꝑ ſius
⁊ hec oībus īdicitur· ſȝ ad hoc
non datur ſacmentum cōfirma
cōnis· ſȝ ad ſiſtendum fortit̄ in
pugna· qua q̄s nomen xpi im
pugnat ⁊ ut inuictus xpi cōfeſ
ſoꝛ pmaneat· Et huic pugne
non omnes exponuntur· nam
qīuis cuiuſlibet baptiſati ⁊ cre
dētis ſit cōfiteri fidē quādo cōfeſ
ſio ab eo expetitur non tñ eſt
cuiuſlibȝ ſe libē exponere ſȝ tm̄
confirmati· Et hoc patȝ in apo
ſtolis in quibus hoc ſacramen
tum inicīū ſūpſit qꝛ añ aduen
tum ſpūſſancti cōfirmātis eos
erant fores clauſe cenaculi ꝓpt
metum iudeoꝝ poſtea vero re
pleti ſpūſancto ceperūt cum fi
ducia loqui et publice verbum
dei predicare Eciam criſtus eꝰ
prius ait· Sedete i ciuitate do
nec induamini virtute ex alto
Luce· vltimo· Sic eciam vide
mus qꝛ qui ad mūdi miliciā eli
guntur eis imprimitur aliqđ
ſignū permanens ut aureū bal
theū vel ſimile· Et olim cauterio
brachium talium ſignabatur
ad dñam alioꝝ· Et etiā in bello